

Tak zoufale prázdné místo...

Šedesáti let by se dožil letos 22. února PhDr. Miroslav Etzler, náš kamarád, učitel, herec, kritik, organizátor a obdivovatel všeho krásného. Sešli jsme se, abychom na něho vzpomněli v časopise, jehož tvář spoluvytvářel.

JIRÍ SEIDL, vedoucí Souboru na žíněnkách při ZV ROH základní školy v Ostravě — Hrabůvce, bývalý Mirkův kolega:

S profesorem Miroslavem Etzlerem jsem se poprvé setkal v září 1961, kdy jsem nastoupil jako učitel na střední všeobecně vzdělávací školu v Ostravě-Vítkovicích, na nám. Rudé armády. Jako kolega se na učitelského kandrada nedíval nikdy svrchu. Když zjistil, že mám stejné zájmy jako on, sprátelili jsme se. Studenti ho měli rádi, protože hodiny českého jazyka obohacoval o nové a zajímavé prvky a své pedagogické působení vystupňoval, došlo-li na dramatickou tvorbu. A na tu docházelo téměř v každé hodině literatury.

Z vyprávění jeho žáků vím, že se mu podařilo vychovat nejen citlivé diváky, ale i řadu herců ochotnických i profesionálních. Na škole pracoval se studenty na výběru ze staročeských dramat, spolupracoval jsem s ním na této inscenaci jako scénograf. I ve výtvarné oblasti měl profesor Etzler cit a smysl pro barevnou harmonii. Pamatuji se na úspěšnou inscenaci Ondřeje a draka, ve které si studenti naší školy zahráli.

Mirek měl smysl pro humor a jeho dobrácká ironie neurážela, ale píchala tak, aby nebolela a pozitivně popoháněla. Součástí jeho života byla také hudba. V ní cítil radost i smutek. Dokázala ho zbavit starostí i bolístek. Své nadšení z Orffovy Carminy burany přenesl na mne i na některé další kolegy. Miloval i sport.

Rozešli jsme se, když školská reforma rozdělila SVVŠ na základní devítileté školy a gymnázia. Později, když jsme na naší škole založili Soubor na žíněnkách, znovu jsme se setkávali při soutěžích a přehlídkách; někdy jako s porotcem, který hodnotil naši práci. Činil tak s neobyčejným taktem, citlivě poukázal na nedostatky inscenace, byl tolerantní i k názorům jiných. Vždy se snažil lidem pomoci a nebrat chuť k ochotnické činnosti. Sám věděl, kolik je úsilí a obětavosti za každou inscenaci.

V roce 1980 začal náš soubor studovat dramatizaci novely Jana Otčenáška Romeo, Julie a tma, kterou pro jeviště upravil Saša Lichý. Mirek v ní měl hrát doktora Steina. Zúčastnil se dvou nebo tří zkoušek, ale nemoc mu už nedovolila, aby práci dokončil.

Profesor Miroslav Etzler byl odborník v tom nejlepší smyslu ve všem, co dělal.

V přísáhl kulturního domu ve Velké Bystřici voní kytice šeriků, je hodně po půlnoci, když se pro tento večer loučíme. V Olomouci někdo navrhl, že bychom mohli jít do Národního domu na ples muzikantů. Podíváme se s Mirkem na sebe, on přikývne a místo do postele

jdeme na ples. Sotva jsme vkročili do sálu, zajala nás rozdováděná dívčina a že si musíme koupit los. Skládáme se s Mirkem, společně si ho kupujeme a nakonec vyhráváme kukací hodiny. Tedy hodiny to jsou, ale to kukání je atrapa. Hned ten večer jsme se domluvili, že je dáme velkobystřickému souboru. Sepsalí jsme pak darovací smlouvu, ozdobili ji substituční jideikomisi, ukládající souboru hodiny řádně opatrovat a aby vždy na divadelní přehlídce byly pověšeny v čele přísáhl a zajištěno kukání z místních zdrojů.

A tak od těch dob pravidelně jednou za rok visí ve Velké Bystřici nekukající, však jdoucí, kukačky — kukání obstarává přítel Klenovský — a ochotníci každoročně na Mirka vzpomenu.

ZDENĚK KOKTA

JAROSLAV NEDVĚD, režisér Čs. televize v Ostravě a tajemník pobočky SČDU:

Členská schůze krajské pobočky Svazu českých dramatických umělců v klubu Divadla Jiřího Miroslava. Před předsednickým stolem trochu vpravo stojí štíhlá postava, v ruce několik listů papíru, do nichž se jen zběžně tučtat podívá, jinak hovoří z paměti. Přesně formuluje věty, jeho čeština je vybroušená, souvětí mají logickou stavbu, logika soudů je neúprosná. V kritických slovech je zřejmá laskavost, i z neúprosnosti soudů vyvěrá přátelský vztah k popisovanému jevu.

Miroslav Etzler na Jiráskově Hronovu v roce 1980

FOTO DUŠAN ZAKOPAL

Poslouchat tento projev znamená v úžasu sledovat, že přesně toto cítíme, ale zdaleka bychom to nedovedli vyjádřit tak přesně a přesvědčivě, tak vybraně, tak přímo poeticky.

To profesor Etzler podává zprávu komise divadelní teorie a kritiky o průběhu sezóny v severomoravských divadlech. Před našima očima rozvíjí obraz posledních premiér, z nichž většinu sám navštívil, část má zpracovanou podle svědectví členů komise, již předsedá. Jeho vědecká autorita, jeho síla osobnosti je taková, že nikdo ani nedutá a zpráva je přijata bouřlivým potleskem všech, i těch, kteří byli shledáni lehkými na vahách jeho soudu.

Tak jsem jej poznal ve svazové práci — bohužel jen krátce. Říká se, že každý člověk je nahraditelný, já však ještě nezažil, že by po někom zůstalo tak zoufale prázdné místo, taková nezacelená rána, která se nechce hojit, jako po profesoru Etzlerovi v této komisi. Její členové marně hledají svou tvář, nebyl nastolen vedoucí, který by se mohl chopit opuštěného kritického pera, který by dovedl jinak jistě schopné mladé muže a ženy opravdu vést, svou autoritou je zaštitit a svým příkladem povzbudit. A na frontě ostravské divadelní kritiky je to znát neúprosně.

Nebylo to první pracoviště, kde jsem se s profesorem Etzlerem setkal. Již jako student Univerzity Karlovy v Praze navštěvoval naše představení v Disku, jako schopný komentátor se mnou spolupracoval na hudebních pořadech Cestami hudby v Čs. televizi. Na všechny pořady chodil připraven nejen prakticky, to jest, že uměl nazpaměť všechny své výstupy naprosto brilantně, ale neponechal jedinou větu na pokoji, zkoumal její správnost a nezřídka celý scénář přepisoval, přičemž sarkasticky komentoval syntaktické schopnosti autorů. To byla další jeho skvělá vlastnost. Bystrý slovní humor a obrovská zásoba znalostí mouder slavných mužů tohoto světa, která dovedl přesně uplatnit. Třeba i na sobě.

Nezapomenu na své hluboké překvapení, když jsem se dozvěděl, že vlastně již v posledních měsících svého života obhájil doktorskou práci a glosoval to větou, že na úmrtím oznámení se ten titul bude dobře vyjímat. A nezapomenu také, že prakticky na smrtelné posteli napsal už jen tužkou, a velmi se za to omlouval, svůj poslední referát, jen aby splnil slib. Do posledních chvil tak sledoval umělecký život města, do posledních chvil se zajímal o velkou lásku svého života — o divadlo.

A nepřestanu žélet jeho — žel tak brzkého — odchodu.

Jedeme z Hrušova. Je po představení Anouilhovy Antigony. Dušan Zakopal řídí. Mlčíme téměř celou cestu. V Poštovní